

Передбачлива муза Зузанни Гінчанки,

**яка перед розстрілом заявила карателям:
«Так, я помру – але не вся!»**

100 років тому, 9 березня 1917-го, народилася Сара Гінцбург, якій вже в юному віці судилося стати знаною поеткою. У 19 років вона видала свою першу поетичну збірку «Про кентаврів», і ця книга, хоч і була написана польськи, стала «перепусткою» авторці до Спілки письменників України. На жаль, більше її книг при житті не

виходило, а саме життя видалося надто коротким. У 27-річному віці поетесу у Варшаві розстріляли гітлерівці. А знає її Україна радше не як Сару Гінцбург, а як Зузанну Гінчанку, як вона сама себе «охрестила» літературним псевдонімом.

Із нагоди 100-річного ювілею Зузанни Гінчанки Рівненська обласна бібліотека запланувала вечір-портрет «Трагічна муза Зузанни Гінчанки», що став своєрідним пошанівком світлої пам'яті рівнянки. Рівнянки – бо Гінчанка провела тут своє дитинство та юність. Тут вона мешкала в бабусі, навчалася в гімназії, тут у 10-річному віці написала перший вірш, тут стала членом літературного товариства «Волинь», тут уклала свою першу поетичну збірку. До Рівного вона повернулася й після навчання у Варшавському університеті.

Загалом Зузанна була досить активною в літературному та громадському житті. Успішно співпрацювала з часописами, де друкувала не лише вірші, а й публіцистику, краєзнавчі матеріали, сатиру. Щодо сатири, то вона була як політичного спрямування (проти фашизму), так і літературного, як-от в «Баладі про критиків, що риються в поезії».

Війна застала її у Львові разом із мистецтвознавцем Майклом Вайнзігером, за якого вийшла заміж. Подружжю (єврейському за національністю) довелося не раз рятуватися від гітлерівських облав, втікати до Варшави. А там, переховуючись в помешканні подруги дитинства з Рівного Блумки Фрадїс, поетеса передрекла свою долю, як і трагедію всього єврейського народу. Написала вірш про свій завтрашній день – як її видають окупантам, як арештовують і страчують.

Усе це реально сталося через декілька днів. Розстріляли Сару Гінцбург на подвір'ї в'язниці. За переказами, її останніми словами були: «Так, я помру – але не вся!». Саме їх, перефразованих із Горация і перекладених Юліушем Словацьким, вона взяла епіграфом до одного зі своїх віршів, аби засвідчити своє реальне перебування на межі – між неминучістю загибелі та усвідомленням незнищенності закладеного у серце і слово духовного вогню.

Ось так від гітлерівської кулі талановита Зузанна Гінчанка відійшла у засвіти. Але залишилися її поезія. У Польщі та Україні не згасає світла, незабутня пам'ять про неї. Одне із підтверджень цьому – заходи у Рівному з нагоди її 100-річчя (вечір-портрет, демонстрування телепередачі про поетесу, декламування її віршів, представлення життєвого та творчого шляху в «Погорині», літературно-краєзнавчому журналі Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України).